

ובקונטרס שני שלא הוזכר שם מחברו, כתב בסגנון אחר שהשלישי יהיה המחבר בין הפרשיות. ולא הביא שום טעם לדבריו. והנראה לומר סברה בזה - כיון שהשלישי הוא העולה היותר חשוב מהקוראים הישראלים כפי מנהג הקדמונים, לכן הנהיגו לכבודו שיקרא בשני הסדרים לאחוז מזה ומזה.

ומסיים: "ועל כל פנים אין הדבר מעכב". (שו"ת "דבר שמואל" פ"ו ועיי"ש)

הערה חשובה: עולה מדברי רבי שמואל אבוהב כי ברוב החומשים שהודפסו בזמנו עדיין לא היתה בהם חלוקה לעליות כשהם מחוברים! "הרב החסיד הקדוש מהר"ש אבוהב" (תיאורו של החיד"א) כיהן כרב ואב"ד בעיר ונציה משנת ת"י ונפטר בראש חודש אלול תנ"ד. ("נר לשולחן שבת")

החיד"א תמה עליו, מדוע השמיט את דברי הלבוש שמנהג פשוט הוא שיהיו שתי הפרשיות שוות בעולים! מכל מקום חייב הש"ץ לנהוג כמנהג ולא לשנות! ובמקום שנהגו כט"ז אין לערער ואין לפצות פה עליהם כיון שיש סמך וטעמים למנהגם. ("מחזיק ברכה" רפ"ב ז"ח' ומביא את הלחם רב" שחולק על הלבוש ודוחהו, עיי"ש)

בסדרים מחוברים יעלו רביעי לחבר. (הגהות חות יאיר - "מנהגות וורמייזא")

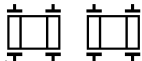
כתב ה"ביאור הלכה": "ואף שהרגילות תמיד להתחבר השני סדרות בפרשה רביעי, אין קפיצא בדבר כידוע". (תכ"ח ד"ה בפסקים)

אמר לי רבינו, הגאון רבי יהודא שפירא, שכוונת ה"ביאור הלכה" היא - שאם נחוץ, אין ענין בזה! ("נר לשולחן שבת")

יש לציין בזה את מנהגם המקורי של בני תימן והוא שונה לגמרי: בפרשיות מחוברות מעלים את החמישי בתחילת הפרשה השניה, כך שאין בכלל עליה המחברת את שתי הפרשות! (עיי' תאג')

שמעתי על סגולה לבחור בשידוכים, לעלות "רביעי" במחברים. לשאלתנו בזה, השיב הגאון רבי יעקב אדלשטיין: "נראה מסברא!" (עיי"ש)

אכן, אפשר לדון את אותו הש"ץ האלג'יראי לכף זכות! ונבאר: בספרי הגאונים והראשונים מובא כי יש חמישים ושלוש פרשיות בתורה

ג"ן פרשיות יש בתורה. (זוהר) "וכידוע יש בתורה חמישים ושלוש פרשיות... (סידור רס"ג) "מנין פרשיות של התורה חמישים ושלוש, והן נקראות על הסדר אחת בשבתות..." (ספר האורה ועוד ועוד)

ב"הדרן" שאומרים בני עדות המזרח לכבוד סיום התורה בשמחת תורה, מדמים את הפרשיות לחמישים ושלוש מרכבות.

בימינו מקובל כי יש חמישים וארבע פרשיות בתורה.

יש להבין, מה ארבע במשך השנים, האם נוספה פרשה חדשה, היתכן?! וכבר אמרנו שהפרשות הן חמישים ושלוש! מהן יש שמונה פרשות המצטרפות לפעמים שנים ביחד ונקראות בארבע שבתות והן... ופרשה המתחלקת לשנים ונקראת בשתי שבתות אם יש צורך בכך והיא "אתם נצבים" הנחלקת ב"וילך משה".

ופרשת "אתם נצבים" אינה מחולקת אלא בשנה שיש שבת בין יום כיפור וסוכות, כי אז מחלקים את הפרשה הזאת. ... (סידור רס"ג)

בספר ה"חינוך" כתב: "אתם נצבים" יש בה שתי מצוות עשה". מצוות "הקהל" (נצבים) ו"כתיבת ספר תורה" (וילך).

הרמב"ם ב'סדר תפילות השנה' לא מביא הפטרה לוילך. "ופעמים צריכים לחלק סדר 'אתם נצבים' לקוראו בשתי שבתות". (ס' העיבור) ב"תאג'ים" הקדומים 'נצבים וילך' היום פרשה אחת. (תורה קדומה) וכן הביא במדרש "מאור האפלה", וכן כתב ב"תכלאל" הקדום.

מעשה ארע באלג'יר, בשבת "נצבים וילך", שנת תפ"ח טעה הש"ץ והעלה לתורה ארבעה קרואים בפרשת נצבים, ואת החמישי העלה לחבר את שתי הפרשות. מיד צעקו עליו כל הקהל, לפי ששינה ממה שאנו נוהגים להעלות שלשה אנשים לפרשה ראשונה ושלושה לאחרונה, והרביעי קורא בשתייהם. הש"ץ לא שמע לדבריהם, ולא הודה על האמת, ואמר - שגם לכתחילה יכול לעשות כן.

הורה הגאון רבי יהודה עייאש: דבר פשוט שזה הש"ץ טעה והיה צריך לחבר את הפרשיות בעליית רביעי. והייתי אומר סברה שלא לחינם קבעו כך, והטעם כדי להשוות את שתי הפרשיות ולא להעדיף עולים אחת מהשניה, כי נמצא גורע בכבוד הפרשה המועטת בעליות, ועתה מצאתי טעם זה בלבוש.

ואפילו לא היה איסור בזה, אין אדם יכול לשנות המנהג, שכל המשנה אין רוח חכמים נוחה הימנו, וש"ץ זה תקע עצמו לסרב נגד האמת ולא יפה עשה. (שו"ת "בית יהודה" או"ח ל"ב)

בהלכה זו נחלקו הפוסקים, בראשם הלבוש והט"ז

כתב הלבוש: ראיתי קצת מן החזנים כששתי פרשיות דבוקות והם במקום שמוסיפים עליות, גם אז הם מדקדקים לקרוא בפרשה הראשונה רק שלשה, וברביעי מחברים את הפרשיות. נראה לי שזה דקדוק עניות הדעת... שהרי מנהגם להוסיף על שבעה, למה לא יעלו חצי הקרואים בפרשה הראשונה וחצי בשניה כמו שעושים במקומות המעלים שבעה כדי להשוותם.

ואדרבה, בזה עושים את הפרשה השניה עיקר, שקוראים בה את רוב הקרואים. לכן נראה לי שמנהג שטות לעשות כן, ויעלו מנין חצי הקרואים בפרשה הראשונה וחצי בשניה, ולא יהיו קרואים בפרשה הראשונה יותר מהשניה. (רפ"ב ד')

"אליה רבה" כתב: "ודברי הלבוש עיקר". והוסיף, שהמעלים לתורה בשבת עשרה או אחד עשר יעלו את השישי לחבר את הפרשות, דכיון שאי אפשר בענין אחר נותנים מעלת הקריאה לפרשה הראשונה. ועוד, הרי בשניה יש את מעלת המפטר.

ואותם שמעלים מעל י"ב, ישגיחו שהשביעי יחבר בין הפרשות, ויקרא קצת גם בפרשה השניה, כדי שנקרא למנין היום גם בה. כפי שראיתי שהורה רבינו המהר"ל, וכן נהגו בפראג. (ט)

הט"ז הביא את הלבוש, אך חלק עליו וכתב: "ונראה דהיינו מנין שבעה, אבל לא מה שמוסיפים, שבזה אין חיוב מן הדין". (א)

וכתב ה"פרי מגדים": אנו נוהגים כט"ז וקורים רביעי לחבר, ועושים הוספות בפרשה השניה, ומנהגנו דלא כלבוש. (משב"ז)

ה"יד אפרים" הבין שהט"ז בא לפרש את הלבוש ולא לחלוק. אשר על כן כתב: "ונראה לי שחסרה שורה בדברי הט"ז..." (עיי"ש)

נשאל רבי שמואל אבוהב: בשבת שקוראים בה שתי פרשיות מחוברות, באיזו עליה עדיף לחבר את הפרשיות?

והשיב: לא נמצא בזה עיכוב לדינא ולא מנהג קבוע. והיותר פשוט וכפי מה שראיתי ושמעתי להתנהג כפי הרשום בקצת ספרי החומשים הנדפסים עם רש"י שהעולה לרביעי הוא המחבר בין הפרשיות. וסברה היא שבזה משווים את כבוד הפרשיות.

ובספר "עיבור שנים" העתיק שני קונטרסים. קונטרס אחד מהגאונים, שכתוב בו כלל, שבכל הפרשיות המחוברות שלושת העולים הראשונים יקראו את רוב הפרשה הראשונה, והרביעי יתחיל במקצת שנשאר בה וישלים קריאתו בפרשה השניה.

הגאון רבי עזרא ברזל: "אתם נצבים היום" – אתם' אותיות 'אמת', ללמדך שעל ידי מידת האמת זוכה להיות ניצב, כדברי הגמרא שלשקר אין רגליים ולאמת יש רגליים. (לב חיים)

השבוע חל יום הזכרון לגאון רבי יעקב סג"ל מולין, המהרי"ל, מפוסקי הדורות, רבה ומנהיגה של יהדות אשכנז, כ"ב אלול קפ"ז מתורתו בעניני דיומא

דרש המהרי"ל - כל אדם ילך לבית הקברות להשתטח על קברי צדיקים בערב ראש השנה, ובמקום סכנה אין צורך. (ליקוטים)

מי שנהג להתענות בערב ראש השנה וארע בשנה אחת שהזמן להשתתף בסעודת מצוה, כגון ברית מילה, רשאי לאכול ואינו צריך התרה על מנהגו, ואינו חייב לפרוע את התענית ביום אחר. (שו"ת מהרי"ל מ"ד, ב"י תקפ"א, ועיין מג"א וכנה"ג שנחלקו אם מצוה לאכול או רשאי)

מי שאכל בשוגג בתענית שגזרו הציבור שמי שיאכל יתן כך וכך מעות, ודאי שאינו צריך לשלם את הקנס, כי בשוגג לא גזרו, אך לא יאכל עוד באותו יום עד שתחשך. (שו"ת מהרי"ל צ"א)

ב"תרומת הדשן" חלק וכתב שאם יעבור על תקנת הקהל אפילו בשכחה יתן הקנס, כדי שיהיו נזהרים לקיים. (סוף רפ"ב ועיין ס"ח ת"ו)

מצוה להעלות לתורה ביו"ט את בעלי הבתים מעמידי הקהילה, והם הקודמים לכל, אם אין ת"ח מופלג. (תפילת יו"ט ד', משנ"ב קלו"ב)

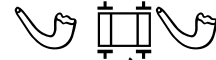
כשישוב האדם בתשובה, ישוב במעשה לעשות טוב, לדוגמא, ישיב גזילות, ואל יאמר אדם די לי במה שלא אעשה עוד. ראה לזה מאנשי נינוה - כתוב בפסוק "וירא ה' את מעשיהם", ולא כתוב "וירא את לבישת שקם ותעניתם", ללמדנו שהקב"ה ראה את מעשיהם, ששברו את ביתם ועקרו את העצים והאבנים אשר גזלו והשיבו לבעליהם, שזה עיקר תשובה! וכך על כל המעשים הרעים שעשה ישוב על כולם במעשים טובים. (מהרי"ל הל' עשי"ת כ', יונה ג' י')

דרש מהרי"ל, כל איסור שרואה אדם שעושים בביתו חייב למחות, הן לבניו והן לעבדים ושפחות הגויים. שאם עוצם עינו למחות, ליום אחר יעזבו את ביתו לשרת אצל אחרים ועושים שם כאשר הורגלו כבר. ואין מקשיבים למוחים, ויאמרו הלא בבית פלוני עשינו כן ולא מיחה בנו... נמצא שהוא נתפס בעוונם שגרם שנתחלל יום טוב על ידו. (מהרי"ל הל' יו"ט ל"ט)

הגר"א אמר לרבי חיים מוולוז'ין - בספר משנה תורה מרומז בכל סדרה מה שיארע במאה שנים מהאלף השישי, יש בו עשר פרשות כנגד עשר מאות, כי 'נצבים וילך' נחשבים לאחד כידוע. ושאל לו מהר"ח איפה אנו מרומזים בפרשת כי תצא? והשיב לו... "אמונה והשגחה"

בכל הפרשיות המחוברות אנו מפטירין בהפטרת הפרשה השניה מלבד 'נצבים וילך' בה מפטירין בהפטרת הפרשה הראשונה, כיון שלכתחילה לא נקבעה הפטרה לילך כי אין פרשה כזו, "שובה ישראל" אינה הפטרת וילך, אלא הפטרת "שבת שובה".

ישנו כלל "קומו ותקעו" - יש לקרוא את פרשת נצבים - "קומו" לפני ראש השנה, בו תוקעים בשופר. (מחזור ויטרי)

קביעה זו יצרה בעיה: מה יקראו בשנים בהן יש שתי שבתות בין ראש השנה לסוכות.

לפיכך חילקו את פרשת 'נצבים' לשנים, תקנה זו נקראת - "בג המלך - פת וילך". כלומר, כאשר ראש השנה - שהוא המלך חל בימים ב' ג', אזי "פת" - חותכים את 'וילך' מ'נצבים'. (טור תכ"ח) בשל חלוקה זו של 'נצבים' לשתי פרשיות מוצאים אנו חמישים וארבע פרשיות בכל החומשים והספרים.

נחלקו ראשונים על הטעם שאנו מחלקים 'וילך' מ'נצבים' כשיש שתי שבתות בין ראש השנה לסוכות, אף על פי שהיא פרשה קטנה, ומחברים את מטות מסעי שהן פרשיות גדולות יותר.

רבינו נסים גאון פירש, לפי שרוצים ש"תכלה שנה וקללותיה", לסיים את הקללות לפני ראש השנה. שיש קללות בפרשת נצבים ואין אנו רוצים שיכנסו תוכחות אלו בשנה הבאה.

ור"י כתב, שאדרבה, אין קללות משה בפרשת נצבים נחשבות לקללות, רק קללות ה' ב"בחוקות" ו"כי תבא" חשובות לקללות.

והטעם שמחלקים את 'נצבים' לשנים הוא: "עזרא תיקן שיהיו קורין קללות ב'משנה תורה' קודם ראש השנה". ואנו רוצים לקרוא לפני ראש השנה בפרשה שאין בה קללות, שלא להסמיך קללות לראש השנה. כפי שאנו קוראים את פרשת 'במדבר' קודם עצרת, כדי שלא לסמוך את 'בחוקות' לעצרת.

(מגילה לא: תד"ה קללות, מרדכי תתל"א, הגהות מימוניות הל' תפילה י"ג א')

גב. הקראים פתרו ענין זה "ברוב חכמה וכשרון" - הם קראו את פרשת 'האזינו' בשתי שבתות אלו. פעם אחת ב"שבת שובה", וחזרו וקראו בשבת שבין יום כיפורים לסוכות...

העולה מכל זה כי פרשיות "נצבים וילך" היו פרשה אחת!

ממילא דינם של 'נצבים וילך' שונה משאר הפרשיות המחוברות, כיון שבמקורם אינם שתי פרשיות אלא פרשה אחת, ובפרשה אחת ברור שאין זה גורע מכבוד הפרשה גם אם יעלו קרואים בחלק זה של הפרשה יותר מחלקה השני. בזה נראה לי ללמד זכות על מעשהו של אותו ש"ץ מאלג'יר. (נר לשולחן שבת)

